

PRIIMTI TEKSTAI

P8_TA(2016)0344

Pastarojo meto įvykiai Lenkijoje ir jų poveikis pagrindinėms teisėms, išdėstytoms Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje

2016 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl pastarojo meto įvykių Lenkijoje ir jų poveikio Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nustatytoms pagrindinėms teisėms (2016/2774(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Sutartis, ypač į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 2, 3, 4 ir 6 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją,
- atsižvelgdamas į Lenkijos Respublikos Konstituciją,
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją (EŽTK) ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) praktiką,
- atsižvelgdamas į 2014 m. kovo 11 d. Komisijos komunikatą „Naujos ES priemonės teisei valstybei stiprinti“ (COM(2014)0158),
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. sausio 19 d. diskusiją dėl padėties Lenkijoje,
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. balandžio 13 d. rezoliuciją dėl padėties Lenkijoje¹,
- atsižvelgdamas į 2016 m. birželio 1 d. Komisijos nuomonę dėl teisinės valstybės Lenkijoje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. liepos 27 d. Komisijos rekomendaciją dėl teisinės valstybės Lenkijoje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. birželio 6 d. Europos Tarybos ekspertų nuomonę dėl trijų aktų, susijusių su Lenkijos visuomenine žiniasklaida, projektų,
- atsižvelgdamas į Venecijos komisijos 2016 m. kovo 11 d. nuomonę dėl 2015 m. birželio 25 d. Lenkijos Konstitucinio Teismo įstatymo pakeitimų,
- atsižvelgdamas į Venecijos komisijos 2016 m. birželio 13 d. nuomonę dėl 2016 m.

¹ Priimti tekstai, P8_TA(2016)0123.

sausio 15 d. įstatymo, kuriuo iš dalies kaičiamas Policijos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai,

- atsižvelgdamas į Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro 2016 m. birželio 15 d. pranešimą, kurį jis pateikė po savo 2016 m. vasario 9–12 d. vizito į Lenkiją,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi ES grindžiama pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms, įskaitant mažumų teises, vertybėmis, ir kadangi šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė ir kadangi 2003 m. surengtame referendume Lenkijos liaudis jas ratifikavo;
- B. kadangi ES sutarties 6 straipsnio 3 dalyje patvirtinama, kad pagrindinės teisės, kurias garantuoja EŽTK ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus;
- C. kadangi ES veikia remdamasi tarpusavio pasitikėjimo principu, pagal kurį valstybės narės laikosi demokratijos ir teisinės valstybės principų bei gerbia pagrindines teises, kaip nustatyta EŽTK ir ES pagrindinių teisių chartijoje;
- D. kadangi Lenkijos Konstitucijos 9 straipsnyje nustatyta, kad Lenkijos Respublika paiso jai privalomų tarptautinės teisės reikalavimų;
- E. kadangi teisinė valstybė yra viena iš bendrų vertybių, kuriomis grindžiama ES, ir kadangi Komisija kartu su Parlamentu ir Taryba pagal Sutartį garantuoja pagarbą teisei valstybei, kaip pagrindinei mūsų Sąjungos vertybei, ir užtikrina, kad būtų paisoma ES teisės, vertybių ir principų;
- F. kadangi ES pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje ir EŽTK 6 straipsnyje nustatytas teismų nepriklausomumas yra esminė demokratinio valdžių padalijimo principo, kuris taip pat atsispindi Lenkijos Konstitucijos 10 straipsnyje, sąlyga;
- G. kadangi valdžių padalijimo principas ir teismų nepriklausomumas yra svarbiausi demokratinės sistemos aspektai, kurių negalima pažeisti;
- H. kadangi pastarieji įvykiai Lenkijoje, visų pirma ginčas dėl Konstitucinio Teismo sudėties ir veikimo ir Konstitucinio Teismo priimtų sprendimų konfidencialumo, sukėlė abejonių dėl teisinės valstybės principo laikymosi garantijų;
- I. kadangi Venecijos komisija savo nuomonėje dėl Konstitucinio Teismo įstatymo pakeitimų paragino Lenkijos valdžios institucijas paskelbti, visapusiškai gerbti ir įgyvendinti Teismo sprendimus, ir pabrėžė, kad minėti įstatymo pakeitimai rimtai pakenks Teismo veiklai ir jis nebegalės užtikrinti veiksmingos Konstitucijos apsaugos;
- J. kadangi dėl paralyžiuotos Konstitucinio Teismo veiklos Komisija turėjo pradėti dialogą su Lenkijos Vyriausybe pagal teisinės valstybės sistemą, kad užtikrintų visapusišką pagarbą teisei valstybės principui; kadangi Komisija, surengusi intensyvų dialogą su Lenkijos valdžios institucijomis ir atsižvelgdama į tai, kad Lenkijos Vyriausybė nedaro jokios pažangos spręsdama kilusią konstitucinę krizę, manė, kad susidariusią padėtį

būtina įvertinti oficialiai pateikiant nuomonę;

- K. kadangi nepaisant tolesnių diskusijų su Lenkijos valdžios institucijomis problemos, kėlusios grėsmę teisinės valstybės principui Lenkijoje, nebuvo tinkamai išspręstos ir, Komisijos manymu, Lenkijoje kyla sisteminė grėsmė teisinės valstybės principui; kadangi Komisija dėl šios priežasties Lenkijos valdžios institucijoms pateikė konkrečias rekomendacijas, kaip nedelsiant spręsti šias problemas;
- L. kadangi teisinės valstybės sistemos tikslas – bet kurioje ES valstybėje narėje šalinti teisinės valstybės principams kylančias nuolatines grėsmes, ypač tais atvejais, kai jų negalima veiksmingai pašalinti taikant pažeidimo nagrinėjimo procedūras ir kai nebeatrodo, kad taikant nacionaliniu lygmeniu galiojančias „teisinės valstybės apsaugos priemones“ galima veiksmingai pašalinti šias grėsmes;
- M. kadangi ES yra įsipareigojusi gerbti žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą, taip pat teisę į informaciją ir žodžio laisvę, kurios nustatytos ES pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnyje ir EŽTK 10 straipsnyje ir kurios taip pat atsispindi Lenkijos Konstitucijos 14 straipsnyje;
- N. kadangi dėl jau priimtų ir naujų siūlomų pakeitimų, susijusių su Lenkijos žiniasklaidos teise, visų pirma pakeitimų kuriais reglamentuojamas visuomeninės žiniasklaidos valdymas, redaktorių nepriklausomumas ir institucinis savarankiškumas, kilo abejonių, ar Lenkijoje tikrai gerbiama žodžio laisvė ir žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas;
- O. kadangi Europos Tarybos ekspertai, su Lenkijos valdžios institucijomis aptarę trijų įstatymų, susijusių su visuomenine žiniasklaida, projektų rinkinį, padarė išvadą, kad patobulinimus pirmiausia reikia atlikti valdymo, turinio ir žurnalistų visuomeninės misijos ir apsaugos srityse;
- P. kadangi teisė į laisvę ir saugumą ir pagarba privačiam gyvenimui bei asmens duomenų apsauga yra ES pagrindinių teisių chartijos 6, 7 ir 8 straipsniuose, EŽTK 5 ir 8 straipsniuose ir Lenkijos Konstitucijos 31 ir 47 straipsniuose įtvirtintos teisės;
- Q. kadangi Venecijos komisija savo nuomonėje dėl Policijos įstatymo ir tam tikrų kitų teisės aktų pakeitimų padarė išvadą, kad Policijos įstatyme nustatytos procesinės apsaugos priemonės ir esminės sąlygos, susijusios su slapto stebėjimo vykdymu, nėra pakankamos siekiant apsaugoti nuo per dažno šio stebėjimo taikymo arba nuo nepagrįsto kišimosi į asmenų privatumą ir jų duomenų apsaugą; šiuo atžvilgiu primena, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas ir Europos Žmogaus Teisių Teismas pabrėžė poreikį nustatyti veiksmingus priežiūros mechanizmus, visų pirma teisminę kontrolę, kad būtų užtikrinta tokių veiksmų priežiūra;
- R. kadangi dėl naujo kovos su terorizmu įstatymo kyla panašių abejonių, susijusių su atitiktimi visų pirma EŽTK 5, 8, 10 ir 11 straipsniams ir Lenkijos Konstitucijai;
- S. kadangi Europos Komisija mano, kad tol kol Konstitucinis teismas neturi galimybių vykdyti visavertę ir veiksmingą konstitucinę priežiūrą, nebus galima veiksmingai prižiūrėti, ar teisėkūros aktai, pavyzdžiui, itin svarbūs nauji teisėkūros aktai, kuriuos neseniai priėmė Seimas, nepažeidžia Lenkijos konstitucijos ir jos nuostatų dėl pagrindinių teisių;
- T. kadangi Venecijos komisiją sudaro nepriklausomi konstitucinės teisės ekspertai, kuriuos

paskyrė visi Europos Tarybos nariai, įskaitant Lenkiją, ir kadangi jos nuomonė yra autoritetingiausias Europos Tarybos valstybių narių pareigų, susijusių su teisine valstybe ir demokratija, aiškinimo šaltinis; kadangi dabartinė Lenkijos Vyriausybė tiesiogiai kreipėsi į Venecijos komisiją, kad ši pateiktų savo nuomonę;

- U. kadangi teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą yra ES pagrindinių teisių chartijos 47 ir 48 straipsniuose, EŽTK 6 straipsnyje ir Lenkijos konstitucijos 41, 42 ir 45 straipsniuose įtvirtintos teisės;
 - V. kadangi Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras savo pranešime, pateiktame po vizito Lenkijoje, padarė išvadą, kad neseniai priimti Baudžiamojo proceso kodekso ir Prokuratūros įstatymo pakeitimai gali pakenkti teisės į teisingą baudžiamosios bylos nagrinėjimą apsaugai, nekaltumo prezumpcijai ir teisei į gynybą, visų pirma tais atvejais, kai nėra pakankamai priemonių, kurios padėtų apsisaugoti nuo piktnaudžiavimo įgaliojimais, taip pat valdžių padalijimo principui;
 - W. kadangi pagal ES pagrindinių teisių chartiją, EŽTK ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką moterų lytinė ir reprodukcinė sveikata yra susijusi su įvairiomis žmogaus teisėmis, įskaitant teisę į gyvybę ir orumą, laisvę nuo nežmoniško ir žeminančio elgesio, teisę į prieinamą sveikatos priežiūrą, teisę į privatumą, teisę į mokslą, ir diskriminacijos draudimu, kaip, be kita ko, nustatyta ir Lenkijos konstitucijoje;
 - X. kadangi veiksminga, nešališka, profesionali ir politiškai neutrali valstybės tarnybos sistema yra esminis demokratinio valdymo elementas, tačiau kadangi atrodo, kad nauju valstybės tarnybos įstatymu pažeidžiami ne tik šie principai, bet ir Lenkijos Konstitucijos 153 straipsnis;
 - Y. kadangi Lenkijos konstitucinis teismas paskelbė, kad keletas 2016 m. liepos 22 d. įstatymo nuostatų vis dar prieštarauja Konstitucijai;
 - Z. kadangi Lenkijos aplinkos ministras patvirtino planą didinti medienos iš Bialovežos miško gavybos mastą; kadangi Nacionalinei gamtos apsaugos tarybai paprieštaravus šiam planui Vyriausybė pakeitė 32 iš jos 39 narių; kadangi 2016 m. birželio 16 d. Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą dėl Bialovežos miško;
1. pabrėžia, kad labai svarbu užtikrinti visapusišką ES sutarties 2 straipsnyje ir Lenkijos konstitucijoje nustatytų bendrų Europos vertybių laikymąsi ir kad būtų garantuojamos ES pagrindinių teisių chartijoje nustatytos pagrindinės teisės;
 2. pakartoja savo poziciją, išreikštą 2016 m. balandžio 13 d. rezoliucijoje dėl padėties Lenkijoje, visų pirma dėl Konstitucinio Teismo veiklos sustabdymo, kuris yra pavojingas demokratijai, pagrindinėms teisėms ir teisinės valstybės principui Lenkijoje;
 3. apgailestauja, kad iki šiol nerastas joks kompromisinis sprendimo būdas ir kad 2016 m. kovo 11 d. Venecijos komisijos rekomendacijos nebuvo įgyvendintos; taip pat apgailestauja, kad Lenkijos vyriausybė atsisako paskelbti Konstitucinio teismo sprendimus, įskaitant 2016 m. kovo 9 d. ir 2016 m. rugpjūčio 11 d. sprendimus;
 4. teigiamai vertina Komisijos apsisprendimą siekti užmegzti konstruktyvų ir rezultatyvų dialogą su Lenkijos Vyriausybe siekiant greitai rasti konkrečius sprendimo būdus, kurie padėtų pašalinti pirmiau išvardytas nuolatines grėsmes teisei valstybei; pabrėžia, kad toks dialogas turi vykti nešališkai, būti pagrįstas įrodymais ir bendradarbiavimu kartu

gerbiant ES ir jos valstybių narių kompetencijos sritis, kaip nustatyta Sutartyse, ir laikantis subsidiarumo principo;

5. atkreipia dėmesį į Komisijos, atlikus padėties Lenkijoje vertinimą, pagal teisinės valstybės sistemą priimtą nuomonę ir tolesnes rekomendacijas; tikisi, kad Komisija leis Parlamentui susipažinti su šia nuomone pagal Pagrindų susitarimo dėl Europos Parlamento ir Europos Komisijos santykių II priedą;
6. ragina Lenkijos vyriausybę bendradarbiauti su Komisija laikantis Sutartyje išdėstyto lojalaus bendradarbiavimo principo ir ragina ją pasinaudoti Komisijos skirtais trimis mėnesiais ir įtraukiant visas Seime atstovaujamas partijas ieškoti kompromiso siekiant išspręsti dabartinę konstitucinę krizę visiškai atsižvelgiant į Venecijos komisijos nuomonę ir Europos Komisijos rekomendacijas;
7. ragina Komisiją, kuri yra Sutarčių sergėtoja, toliau stebėti Lenkijos valdžios institucijų reakciją į rekomendacijas ir toliau siūlyti visapusišką paramą Lenkijai, kad būtų rasti tinkami teisinės valstybės stiprinimo būdai;
8. atsižvelgdamas į tai, kad Konstitucinis Teismas negali vykdyti visos savo veiklos, nerimauja dėl naujausių ir greitai vykdomų teisėkūros pokyčių kitose srityse nevykdant tinkamų konsultacijų ir primygtinai ragina Komisiją įvertinti priimtus teisės aktus atsižvelgiant į jų atitiktį ES pirminei ir antrinei teisei, taip pat vertybėms, kuriomis grindžiama Sąjunga, ir išnagrinėti 2016 m. birželio 11 d. Venecijos komisijos, 2016 m. birželio 15 d. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro rekomendacijas ir 2016 m. liepos 27 d. Komisijos „rekomendaciją dėl teisinės valstybės“, visų pirma:
 - Visuomeninės žiniasklaidos įstatymą ir atsižvelgti į poreikį sukurti naują visuomeninės žiniasklaidos veiklos reglamentavimo sistemą, kuria būtų užtikrinama, kad žiniasklaidos priemonės teiktų nepriklausomą, nešališką ir tikslų turinį, atspindintį Lenkijos visuomenės įvairovę, taip pat atsižvelgti į atitinkamą Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką ir ES *acquis* audiovizualinėje ir žiniasklaidos srityje;
 - įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas Policijos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai, ir atsižvelgti į neproporcingą teisės į privatumą ribojimą, bendro masinio stebėjimo veiklos ir masinio ES piliečių asmens duomenų tvarkymo nesuderinamumą su ES teismų ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika;
 - įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas Baudžiamojo proceso kodeksas ir Prokuratūros įstatymas, ir atsižvelgti į poreikį laikytis ES *acquis* procesinių teisių srityje ir į pagrindinę teisę į sąžiningą bylos nagrinėjimą;
 - įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas Valstybės tarnybos įstatymas, ir atsižvelgti į didelę Lenkijos administracijos politizavimo riziką, kuri pakenktų valstybės tarnybos nepriklausomumui;
 - Kovos su terorizmu įstatymą ir atsižvelgti į didelę grėsmę teisei į privatumą ir teisei į žodžio laisvę, kuri kyla dėl išplėstų Vidaus saugumo agentūros įgaliojimų ir dėl to, kad nėra tinkamų teisminių apsaugos priemonių;
 - kitus nerimą keliančius klausimus, nes jais gali būti pažeidžiama ES teisė ir EŽTT praktika, pagrindinės žmogaus teisės, įskaitant moterų teises;

9. ragina Komisiją reguliariai, išsamiai ir skaidriai informuoti Parlamentą apie padarytą pažangą ir įgyvendintus veiksmus;
10. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams, Europos Tarybai ir Lenkijos Respublikos Prezidentui.